



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Projekt: Learning by Doing - Attainment of Basic Competences in ECEC (ABC for Kindergartens)

Številka projekta: 2020-1-CZ01-KA201-078464

Otrok v procesu izobraževanja

Ekipa avtorjev:

PhDr. Barbora Loudová Stralczyńská, Ph.D., PhDr. Eva Koželuhová, Ph.D., PaedDr. Mária Vargová, Ph.D.,

PaedDr. Miriam Uhrinová, Ph.D., doc. Mgr. PaedDr. Zlatica Huľová, Ph.D., Mgr. Jozef Benyak, Ph.D.

Za vsebino publikacije odgovarja izključno avtorska ekipa. Publikacija ne predstavlja stališč Evropske komisije in Evropska komisija ne odgovarja za uporabo informacij, ki so vsebina izobraževalnega tečaja.

RAABE



Mateřské
školy
Kopřivnice



Koncept otroka v sodobni predšolski vzgoji

Otroštvo razumemo kot polno življenjsko obdobje.

Središče vzgojno-izobraževalnega procesa je otrok ter njegove potrebe in zanimanja.

Cilj vzgoje je

- razvoj otrokove osebnosti,
- njegovo osebno zadovoljstvo,
- čim večji razvoj njegovih individualnih nagnjen.

Za izobraževanje, osredotočeno na otroka, je značilno **zaupanje v otroka** ter v **njegovo sposobnost in željo po učenju**.

Lastnosti osebnostno usmerjenega modela vzgoje in izobraževanja

- **Aktiven** pristop otroka,
 - **zaupanje** v otroka,
 - otrok kot **partner**,
 - aktivnosti, ki temeljijo na **interesih** otroka,
 - svobodna **izbira** dejavnosti.
-
- Vzgojno-izobraževalni proces razumemo kot **medsebojno srečanje** otroka in vzgojitelja ter tudi učitelja in staršev.
 - Medsebojna srečanja temeljijo na **zaupanju, spoštovanju, sprejemanju**, pa tudi na **sprejemanju** in dojemanju **samega sebe** kot posameznika, ki je del družbe.

Posebnosti učenja pri predšolskih otrocih

- Prevladuje **nenamerno** učenje, ki postopoma prehaja v **namerne procese**.
- Za učinkovito učenje sta pomembna **otrokovo zanimanje** in notranja motivacija.
- Učenje bi moralo biti povezano z **radostnimi izkušnjami in čustvi**.

Osnovne vrste učenja

Opazovalno učenje, učenje s poskusi in napakami, učenje z vpogledom, habituacija in senzibilizacija, klasično pogojevanje in operantno (instrumentalno) pogojevanje.

Načini učenja

Z gibanjem, dejavnostjo, razmišljanjem, nevede, s poskušanjem, posnemanjem, dopolnjevanjem dejavnosti drugih, ponavljanjem, preverjanjem hipotez, zunanjo krepitevijo, razvrščanjem, postavljanjem vprašanj, iskanjem odgovorov, vadbo, doživljanjem, zbiranjem informacij ipd.

Stili učenja

- Značilni načini, s katerimi zaznavamo in si zapomnimo informacije, razmišljamo, rešujemo probleme in sprejemamo odločitve.
- Razvijejo se na prirojeni osnovi, vendar se lahko tekom življenja spremenijo, bodisi namerno bodisi zaradi zunanjih dejavnikov.
- Povezani so tudi z različnimi vrstami inteligentnosti. Gardnerjeva teorija mnogoterih inteligentnosti pravi, da ima vsak otrok več vrst inteligentnosti, vendar dve ali tri prevladujejo: jezikovna inteligenca, logično-matematična inteligenca, prostorska inteligenca, glasbena inteligenca, telesno-gibalna (kinestetična) inteligenca, medosebna inteligenca, intrapersonalna inteligenca, znanstvena inteligenca.

Vrste učenja

- Slušno, vidno, taktilno, gibalno (glede na prevladujoči senzorični pristop);
- aktivno/pasivno; tiho/glasno; odvisno/neodvisno; počasno/hitro (glede na pristop k poučevanju).

Dispozicije za učenje

- So predpogoj za učne procese, vseživljenjsko učenje, motivacijo ter sposobnost obvladovanja in soustvarjanja novih zahtev in situacij.
- Vzgojitelji zato ne gledajo le na to, katere dejavnosti otroci izvajajo in na kakšni ravni, temveč tudi na to, kako dejavnosti odražajo otrokovo znanje, spretnosti, sposobnosti in stališča (kompetence).

Področja dispozicij za učenje

- Interes,
- vključevanje,
- življenje v težavah ali negotovosti,
- komunikacija z drugimi,
- prevzemanje odgovornosti.

(Carr, 2001, s. 23)

Otrokove potrebe in njegovo dobro počutje

Potrebe po A. H. Maslowu

- Fiziološke,
- potreba po varnosti in zaščiti,
- potreba po ljubezni, sprejetosti in pripadnosti,
- potreba po priznanju in pohvali,
- potreba po samouresničevanju.

Potreba po osebnem blagostanju (ang. *well-being*): dolgoročno čustveno stanje, v katerem je oseba zadovoljna s svojim življenjem.

- Potreba po komunikaciji,
- potreba po aktivnem sodelovanju,
- potreba biti del skupine.

Vzgojitelj v procesu izobraževanja

- **Navdihovalec** ustvarja pogoje za razvoj otrok glede na njihove sposobnosti, potrebe in interese. Sprejema naravne razvojne posebnosti predšolskega otroka. Motivira otroke, spodbuja njihovo radovednost.
- **Spodbujevalec** je otrokov vodnik na poti do razumevanja sveta okoli sebe, pomaga mu razumeti svet in odnose v njem. Ustvarja pogoje, ki otroka vodijo k razmišljanju, dojemanju, razumevanju sebe in drugih. Razvija otrokovo osebnost, gradi na tem, kar otrok že zna, in ga vodi k samostojnemu razmišljanju.
- **Svetovalec** ustvarja pogoje za prijazno komunikacijo, ki temelji na zaupanju. Vodi otroka k samorefleksiji. Pripravljen je otroku pomagati, mu svetovati in ga podpirati.

Načela pri delu vzgojitelja, ki temelji na usmerjenosti v otroka

- Vzgojitelj razume, da je učenje **aktiven proces**.
- Uveljavlja **aktivne in izkustvene** oblike učenja.
- Spodbuja in motivira otroka k **pridobivanju novih informacij**.
- Podpira otrokovo **radovednost in pobudo**.
- Ustvarja ustrezne pedagoške problemske **situacije**, ki spodbujajo otrokovo kritično mišljenje.
- Vzgojitelj **blago vpliva** na otroke, čaka in opazuje, otrokom je na voljo.
- Usmerjen je v otrokov **potencial**.
- Otroke spodbuja k samostojnemu **izbiranju in odločanju**.
- Podpira razvoj otrokove **samopodobe**.
- Je otrokov posrednik, **partner** ter čustvena in kognitivna podpora.

Družina v procesu izobraževanja

Predšolska vzgoja je interakcija treh akterjev – otroka, vrtca in družine.

Načela

- Družina je enakovreden partner vrtca.
- Vrtec dopolnjuje družinsko vzgojo.
- Glavno odgovornost za otrokov razvoj nosi družina.
- Temelj je komunikacija med družino in vrtcem.
- Družina lahko sodeluje pri vzgoji in izobraževanju.

Povzetek

- **Na otroka osredotočeni** pristop se osredotoča na individualne potrebe in interese otroka.
- Vrtec in družina morata **sodelovati**, da bi optimizirala otrokov razvoj in dosegla njegov največji potencial.
- Vrtec mora pripraviti **ustrezne pogoje** in oblikovati kurikulum tako, da so otroci in njihove potrebe vedno upoštevani. Otroci morajo imeti možnost, da uresničujejo svojo prirojeno voljo do učenja, so dejavni in soodgovorni za svoje izobraževanje.
- Spremenili so se tudi načini, na katere vzgojitelji izobražujejo otroke; glavne izobraževalne metode so tiste, ki **otrokom omogočajo, da so dejavni in razmišljajo**.
- V naslednjih poglavjih bomo predstavili dva celovita pristopa, ki sta v celoti skladna z idejami izobraževanja, osredotočenega na otroka – **učenje na podlagi nalog** in **projektno učenje**.